

Sygn. akt III USK 251/21

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania F. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

o rekompensatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 23 listopada 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 7 sierpnia 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się 257 zł (dwieście pięćdziesiąt siedem) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym 240 zł za zastępstwo procesowe.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 31 stycznia 2020 r., którym uwzględniono odwołanie F. Z. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w R. z dnia 23 stycznia 2019 r., odmawiającej wnioskodawcy przyznania rekompensaty z uwagi na nieudowodnienie 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny przychylił się do stanowiska Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którym okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed

powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 listopada 2009 r., II UK 215/09 OSNP 2011 nr 15-16, poz. 219; z dnia 9 marca 2010 r., I UK 333/09, LEX nr 585739; z dnia 24 maja 2012 r., II UK 265/11, LEX nr 1169836; z dnia 17 maja 2012 r., I UK 399/11, LEX nr 1211140). Podkreślił, że art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych wyraźnie stanowi, że rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W konsekwencji Sąd Apelacyjny przyjął, że okres odbywania zasadniczej służby wojskowej przez wnioskodawcę od dnia 18 lutego 1976 r. do dnia 16 grudnia 1977 r. prawidłowo został zaliczony przez Sąd pierwszej instancji do stażu pracy w warunkach szczególnych, a powyższe nakazuje przyjąć, iż F. Z. legitymuje się wszystkimi przesłankami warunkującymi przyznanie rekompensaty, o której mowa w art. 21-23 ustawy o emeryturach pomostowych.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jako oczywiście uzasadnionej, wobec rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego wskazanych w podstawie kasacyjnej, to jest art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych w związku z art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przez ustalenie, że z uwagi na zakwalifikowanie okresu zasadniczej służby wojskowej do stażu w warunkach szczególnych wnioskodawca spełnia jednocześnie przesłanki do przyznania prawa do rekompensaty (której przesłanki do przyznania reguluje ustawa o emeryturach pomostowych), podczas gdy wnioskodawca nie udowodnił 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, gdyż uprawnień wnioskodawcy z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie sposób utożsamiać z prawem do rekompensaty, które to świadczenie reguluje ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. Zdaniem skarżącego okres zasadniczej służby wojskowej nie jest okresem zatrudnienia i nawet ustawa o powszechnym obowiązku obrony okresu tego nie zrównuje z zatrudnieniem, a jedynie nakazuje zaliczyć okres zasadniczej

służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie określonych uprawnień i to wyłącznie w zakresie świadczeń przyznawanych na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Okres zasadniczej służby wojskowej nie pozostaje również poza regulacją prawa ubezpieczeń społecznych, jest traktowany jako okres składkowy (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej). Zdaniem skarżącego regulacji stwierdzającej, że okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie ma w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r., w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ujęcie w nim tylko żołnierzy zawodowych (§ 10), tak jak w ustawie emerytalnej (art. 32 ust. 3 pkt 6), świadczy o regulacji zamkniętej i wyklucza lukę prawną. Nie można zatem zaakceptować tezy, że każda zasadnicza służba wojskowa jest traktowana jako okres zatrudnienia uprawniający do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 32 (w związku z art. 184) ustawy emerytalnej, a już tym bardziej w zakresie świadczeń przyznawanych na podstawie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156). W rozpoznawanej sprawie skarżący nie wykazał zaistnienia tak rozumianej przesłanki

przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zauważyć należy, że Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie jednolicie odnosi się do wskazanego problemu dotyczącego zaliczenia okresu zasadniczej służby wojskowej do pracy w warunkach szczególnych.

Kwestia zaliczenia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do stażu uprawniającego do wcześniejszej emerytury była przedmiotem uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r., II UZP 6/13 (OSNP 2014 nr 3, poz. 42). W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy jednoznacznie rozstrzygnął - na korzyść ubezpieczonych - wątpliwości prawne w przedmiocie zaliczania zasadniczej służby wojskowej do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym (obniżonym) wieku emerytalnym. Zgodne z tym stanowisko Sąd Najwyższy zawarł w wyroku z dnia 5 sierpnia 2014 r., I UK 442/13 (LEX nr 1491097), w którym stwierdził, że czas zasadniczej służby wojskowej zalicza się do okresu uprawniającego do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Takie doliczenie jest możliwe tylko wówczas, gdy zainteresowany podjął pracę w szkodliwych warunkach w ciągu 30 dni od opuszczenia wojska. W wyroku z dnia 3 sierpnia 2016 r. Sąd Najwyższy podkreślił, że przepis art. 108 ust. 1, a następnie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej nadawał żołnierzom zasadniczej lub okresowej służby wojskowej szczególne uprawnienia, nakazując wliczenie czasu odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym żołnierz podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających nie tylko z Kodeksu pracy (a zatem prawnopracowniczych), ale także z przepisów szczególnych. Z przepisów tych wynikała zatem czytelna i językowo jednoznaczna zasada, że pracownikowi, który we wskazanym terminie po zakończeniu służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w chwili powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Powołane przepisy statuowały zatem fikcję prawną, odnoszącą się do wszelkich (tak z zakresu prawa pracy, jak i zabezpieczenia społecznego - *lege non distinguente nec nostrum est distinguere*) przepisów szczególnych (I UK 283/15, LEX nr 2148646).

Przytoczone wyżej orzecznictwo ma również zastosowanie w przypadku wliczania zasadniczej służby wojskowej do wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach w związku z ubieganiem się o rekompensatę z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach na podstawie art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 29 maja 2019 r., II UK 188/18, LEX nr 2690869; z dnia 5 listopada 2020 r., II UK 407/19, LEX nr 3075150). Co więcej Sąd Apelacyjny wydając zaskarżone orzeczenie doszedł do przekonania, że ustalony w sprawie stan faktyczny, notabene wiążący Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym, pozwala na

zaliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach. W świetle wskazanego orzecznictwa brak jest podstaw do uznania, że tego typu rozstrzygnięcie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad prawa, widocznym bez potrzeby głębszej analizy sprawy.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.